

Poskytovanie základného a špecializovaného sociálneho poradenstva

Jedným z hlavných zámerov činnosti Zväzu diabetikov Slovenska (ďalej ZDS) je kvalitné vzdelávanie a sociálne poradenstvo – základné (ďalej ZP) a špecializované (ďalej ŠSP). Túto svoju činnosť zabezpečuje ZDS v zmysle platnej právnej legislatívy (Zákon NR SR č. 448/2008 Z.z.). ZDS sa stal jediným poskytovateľom tejto špecifickej sociálnej služby a je povinný plánovať poskytovanie sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov diabetikov ako prijímateľov. V mnohých prípadoch, ak si to vyžaduje diabetik, profesionálni sociálni pracovníci – edukátori osobne navštevujú diabetika v jeho prirodzenom prostredí doma, v nemocnici alebo v zariadeniach sociálnych služieb. Ak sa jedná o diabetika s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej ŤZP), súčasťou individuálneho rozvojového plánu je aj program sociálnej rehabilitácie. ZDS je teda nútený úzko spolupracovať s lekármi, psychológmi a pod. Od roku 2009 ZDS poskytuje sociálne poradenstvo a edukáciu na základe akreditácie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Základné ako aj špecializované poradenstvo zabezpečuje ZDS v regióne mesta Bratislava, Banská Bystrica, Michalovce, Trebišov, Prešov a aj v Ľubochni v Národnom endokrinologickom a diabetologickom ústave. Nakoľko z roka na rok pribúda diabetikov, vznikla potreba, aby pomoc diabetikom v sociálnej oblasti a edukácie bola zabezpečovaná na celom území Slovenska profesionálmi v danom odbore.

Hlavné ciele poskytovania ZP a ŠSP:

- pomoc klientom s ŤZP s diabetes mellitus, rodinám osôb s ŤZP s diabetes mellitus a potencionálnym skupinám obyvateľstva ohrozeným diabetom,
- pomoc klientom s ŤZP zvládať najmä sociálno - psychologický aspekt života s ich ochorením,
- naučiť diabetikov – klientov s ŤZP samostatnosti, najmä zrakovo postihnutých a telesne postihnutých.

Čiastkové ciele poskytovania ZP a ŠSP:

- oboznámiť diabetikov s ich právami a pomáhať im pri ich napĺňaní,
- novozisteným diabetikom pomáhať žiť plnohodnotný život s touto chorobou,
- pomáhať diabetikom v ich začlenení sa do bežného života,
- naučiť diabetikov prekonávať úskalía zmeny životného štýlu,
- usmerňovať osoby, u ktorých je predpoklad vzniku diabetu, ako správne žiť v rôznych oblastiach života,
- naučiť diabetikov k samoobslužným činnostiam, najmä klientov so zrakovým a/alebo telesným postihnutím,
- pomáhať diabetikom pri predchádzaní a náznakoch diskriminácie v zamestnaní, škole a vo svojom okolí,
- vydávať edukačné materiály so základnými informáciami o správnom životnom štýle, aby sa predchádzalo vzniku diabetu, resp. ako zmierniť vznik komplikácií (diabetická noha, slepota, transplantácia obličky, infarkty a pod.).

Cieľové skupiny:

- osoby s ŤZP s diabetes mellitus, ktoré sú v mnohých prípadoch zrakovo a/alebo telesne postihnuté (amputácia dolných končatín, neuropatia, nefropatia, angiopatia, retinopatia),
- osoby s predpokladom získania diabetes mellitus (obézne osoby, osoby so sedavým zamestnaním),
- rodiny (komunity) s členom s diabetom, ktorý je osobou s ŤZP (najmä s detským diabetikom).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR udelilo akreditáciu na výkon odbornej činnosti – ŠSP pre naše občianske združenie ZDS od 31.03.2011 (sociálne poradenstvo sme však poskytovali už od roku 2007). Táto odborná činnosť bola udelená pre poskytovanie osobám s ŤZP s diabetes mellitus, ich rodinám a skupinám osôb, ktoré sú potenciálne ohrozené diabetom. Zodpovednou osobou

za vykonávanie odbornej činnosti bol stanovený doc. PhDr. Michal Oláh, PhD. mim. prof. Osobou zodpovednou za projekt špecializovaného sociálneho poradenstva je prezident ZDS a súčasne štatutárny zástupca Ing. Mgr. Jozef Borovka. Presne v týchto tendenciách ZDS vykonáva ZP a ŠSP.

Činnosť poskytovania ZP a ŠSP poradenstva realizujeme osobnými návštevami u konkrétnych (najmä novozistených) diabetikov. Klienti prichádzajú väčšinou na odporúčenie svojho ošetrojúceho lekára alebo odborného lekára – diabetológa. Prichádzajú samostatne, ale aj spolu so svojimi partnermi alebo rodinnými príslušníkmi.

Podľa typológie klientov patrí väčšina do skupiny spolupracujúcich, ktorí javia značný záujem pomôcť sebe, ale v niektorých prípadoch spoznávame klientov mlčanlivých, nespupracujúcich a to sú tí, ktorí prichádzajú na odporúčenie svojho partnera či komunity, v ktorej žijú.

Pri výkone ZP a ŠSP vždy vychádzame z konkrétnych špecifických potrieb a problémov každého klienta (diabetika). Klienti, ktorí sa zúčastňujú poradenstva, prichádzajú v mnohých prípadoch s problémami, s ktorými sú denne konfrontovaní a to najmä v oblasti sociálnej, ekonomickej, pracovnej, zdravotnej, právnej, ktoré sami (ani s pomocou neformálnych zdrojov pomoci), neboli a nie sú schopní riešiť. Zdravotné problémy a z toho vyplývajúce sociálne dôsledky v mnohých prípadoch znamenajú pre väčšinu klientov problém spoločenskej integrácie. Preto pri výkone ZP a ŠSP sa orientujeme na zvládanie zdravotných problémov a ich dôsledkov, na zlepšenie adaptácie na dané ochorenie, tiež na oblasť podpory a opory, usmernenia a orientácie v legislatíve a nárokoch. Vyskytli sa aj prípady, kedy sme museli klienta distribuovať k inému subjektu – psychológ, lekár a pod. .

Realizovaním tohto ŠSP sa snažíme zabezpečiť zlepšenie kvality života klienta s ŤZP s diabetes mellitus, ako aj ich rodinným príslušníkom. Táto naša činnosť je orientovaná na predchádzanie možným častým komplikáciám spojeným s týmto ochorením, čím sa značne mení sociálny aspekt daného klienta.

Najzávažnejšími problémami, s ktorými sa stretávame pri výkone našej odbornej činnosti sú:

- obava o zhoršenie svojho zdravotného stavu,
- obava o stratu zamestnania (mnohí klienti taja svoje ochorenie pred pracovným kolektívom),
- obava o stratu svojho partnera a to najmä v prípadoch, kedy má už klient komplikácie a je odkázaný na pomoc inej osoby,
- strach zo straty kamarátov, priateľov a to najmä pri detských diabetikoch, kde v mnohých prípadoch sú to práve rodičia, ktorí trvajú na tom, aby o tomto ochorení nikto nevedel (učiteľ, spolužiaci, kamaráti),
- neznalosť svojich nárokov a to nielen v zdravotnej starostlivosti, ale aj v sociálnej a právnej,
- samota a úzkosť starších klientov,
- neschopnosť si pomôcť sám a to u klientov s rozvinutými komplikáciami (amputácia, dialýza, zhoršený zrak a pod.),
- zhoršenie ekonomickej situácie spojenej so vznikom ochorenia z dôvodu zvýšených finančných nárokov na doplatky za lieky,
- nevládanie správnej životosprávy (ktorá je základným pilierom u diabetikov) a pod.

Naša odborná činnosť v tejto skupine klientov napomáha k skvalitneniu ich života, k získaniu sebadôvery, k samoobslužnej činnosti, k pomoci sebe samému bez pomoci iných, k získaniu dôvery v seba samého a k svojmu okoliu.

Podpora ZP a ŠSP

ZP a ŠSP poskytuje ZDS aj vďaka finančnej podpore Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Košického samosprávneho kraja a Žilinského samosprávneho kraja.